

Dr. Zalkida Hadžibegović, JFDP Alumna
Univerzitet u Sarajevu
Prirodno-matematički fakultet
Odsjek za fiziku

SILABUS NASTAVNOG PREDMETA: PRIPREMANJE I PRIMJERI

Uvod

Silabus (syllabus³²) nastavnog predmeta / kursa predstavlja prijedlog glavnih informacija o određenom nastavnom predmetu / kursu u pisanoj formi, u dužini od jedne ili više stranica teksta, koji se priprema za svakog studenta i distribuira na prvom susretu sa studentima, na početku semestra svake školske godine. Silabus je i način uspješnog komuniciranja subjekata u nastavi (studenata, nastavnika / asistenata). Pripremanje silabusa obavlja nastavnik / asistent za svaki pojedinačni predmet / kurs, a u njega ugrađuje sve relevantne informacije prema sljedećim elementima:

- Osnovne informacije o nastavnom predmetu / kursu
- Način komuniciranja između studenata i nastavnika / asistenata,
- Popis obavezne i dopunske literature,
- Kalendar,
- Način ocjenjivanja,
- Oblici aktivnosti,

---

³² Etimologija riječi prema *Općoj enciklopediji* Jugoslavenskog leksikografskog zavoda (1981), tom 7, data je na strani 777. Riječ potječe iz novolatinskog jezika, a izvedena je prema grčkoj riječi *σιλλαβη*, što znači kratak pregled glavnih tačaka nekog govora, predavanja, diskusija, programa. Prema *Merriam-Webster's 11th Collegiate Dictionary* (2004), riječ je u upotrebi od 1656. godine, a predstavlja sažetak sadržaja, rasprave, kursa. Plural je *silabi* (*syllabi*).

- Pravila ponašanja,
- Obavještanje o rezultatima radnih i ispitnih zadataka,
- Posebne informacije.

Osnovne informacije o nastavnom predmetu / kursu upisuju se u prvom dijelu silabusa. Najprije treba istaknuti naziv kursa (*Opća fizika I, Engleski jezik, Fiziologija* itd.), broj sati u semestru (45 sati, 30 sati itd.) ili sedmični broj bodova prema ECTS³³ (2 P + 2 V + 3 LV / 8 ECTS, 2 P + 0 V + 2 LV / 5 ECTS, 3 P + 1 S / 6 ECTS)³⁴, ime nastavnika i imena asistenata koji izvode nastavu iz datog predmeta. Potrebno je navesti tačnu lokaciju nastave (PMF, Veliki amfiteatar, Laboratorija III, učionica 105/I itd.) i vrijeme održavanja nastave (utorak, 11.00–13.45, i petak, 8.15–9.00). Ako asistent vodi određene grupe, pored imena asistenta treba upisati naziv grupe kao npr. Z. Hadžibegović (I, IV i VII grupa). U najviše dvije rečenice potrebno je istaknuti cilj koji se želi ostvariti na nastavi datog predmeta / kursa (*Praktikum I* sadrži deset laboratorijskih vježbi iz fizike koncipiranih tako da studenti praktično primijene stečena znanja iz mehanike, sagledaju realizaciju ideja, metoda mjerenja i obrade podataka).

Sadržaj silabusa nastavnog predmeta / kursa

Način komuniciranja između studenata i nastavnika / asistenata obavezno je istaknuti na sljedeći način:

- Broj sobe, kabineta, prostora u kojem se student može sresti s predmetnim nastavnikom / asistentom
- Tačno vrijeme u kojem će nastavnik / asistent biti dostupan studentu – vrijeme konsultacija (npr. ponedjeljak, 12.00–13.00, i četvrtak 13.45–14.45),
- Broj telefona u sobi, kabinetu
- Adresa elektronske pošte
- Način zakazivanja susreta koji traje duže od 5 minuta (npr. naznačiti da je u vremenu dostupnosti potrebno telefonski najaviti ovakav susret i precizirati njegov termin).

Popis obavezne i dopunske literature treba ograničiti na jedan-dva udžbenika koji su obavezni, jedan-dva priručnika za vježbe i popis najviše 5 jedinica šire literature. Pored naziva udžbenika (knjiga), naznačiti izdavača,

---

³³ European Credit Transfer System.

³⁴ P – predavanja, V – vježbe, LV – laboratorijske vježbe, S – seminar.

godinu izdanja i, po mogućnosti, gdje se može nabaviti navedena literatura te po kojoj cijeni. Obavezno navesti koliki se broj primjeraka navedene literature nalazi u univerzitetskoj ili fakultetskoj biblioteci, kao i mogućnost korištenja nastavnikova / asistentova primjerka (uz obavezu ostavljanja adrese i broja telefona na koji se uvijek može pozvati student da vrati posuđeni primjerak). Predložena literatura treba podržavati sadržinu predmeta i konceptualno se uklapati u metodologiju predavanja i vježbi. Zadaće, parcijalni i finalni ispit temelje se na predloženoj literaturi. Studentima je potrebno osigurati informacije i o literaturi u elektronskoj verziji, s tačnom adresom portala na kojem se nalazi odgovarajući materijal.

Kalendar izvođenja nastave treba sadržavati tačan sedmični raspored odvijanja nastave, kao u ovdje navedenom primjeru auditornih vježbi za predmet *Opća fizika*:

- I sedmica / tjedan: Rješavanje zadataka iz kinematike translatornog kretanja;
- II sedmica / tjedan: Rješavanje zadataka iz kinematike rotacionog kretanja;
- III sedmica / tjedan: 10-minutni kviz iz kinematike; Prva zadaća (poglavlje I i II, zadaci 2, 6, 8, 10, 15); predati do 16 sati na dan održavanja nastave;
- IV sedmica / tjedan: Primjena Newtonovih zakona (jednadžbi dinamike translatornog kretanja); rad u grupama od po 4 studenta;
- V sedmica / tjedan: 10-minutni kviz; Druga zadaća (poglavlje III, zadaci 4, 5, 11, 14, 19); predati do 16 sati na dan održavanja nastave;
- VI sedmica / tjedan: Primjena zakona održanja količine kretanja i energije; Prezentacija (2 studenta, svaki po 10 minuta);
- VII sedmica / tjedan: Prvi parcijalni ispit;

Itd.

Način ocjenjivanja potrebno je obrazložiti tako da se istakne predmet ocjenjivanja i s koliko procenata svaki segment doprinosi maksimalnoj ocjeni. Ako je najveća ocjena analogna 100 bodova, dijelovi koji se ocjenjuju i pripadni mu dio mogu biti kreirani kao u primjeru:

Predmet ocjenjivanja	Iznos (%)
Pohađanje nastave, aktivnost, sudjelovanje u raspravi, davanje ideja za rješenja	5%
Zadaće	10%
Kvizovi	10%
Prezentacije, programi, seminarski rad, istraživački projekt	10%
Prvi parcijalni ispit	15%
Drugi parcijalni ispit	15%
Završni ispit	35%

Obavezno je navesti prag prolaznosti (npr. 60%) te upozoriti da neakademsko ponašanje donosi negativne bodove prema sljedećem:

- Prepisivanje zadataka (10%),
- Prepisivanje ili neki drugi nedopušteni način rada na parcijalnom ili završnom ispitu (50%).

Potrebno je posebno naglasiti značaj zadataka, načine kontinuiranog rada i mogućnosti studentske samokontrole, kao i važnost stvaranja povratne veze (*feedback*) između nastavnika / asistenta i studenta. Studentima je potrebno osigurati ogledni reprezentativni primjerak zadatka, naglasiti oblik u kojem treba da je pripremljena zadaća te maksimalni i minimalni broj stranica njena obima. Potrebno je navesti i broj negativnih bodova namijenjenih za slučaj ako se zadaća ne preda na vrijeme (npr. oduzeti 20% od mogućeg broja bodova ako se zakasni predati jedan dan, 30% ako se zakasni 2 dana i 40% bodova ako se zakasni 3 dana). Također, treba istaknuti značaj prezentacija, korištenja usmenog, verbalnog, grafičkog i multimedijalnog metoda ili postera. Važno je i objasniti koje će tipove zadataka obuhvatati kvizovi (npr. 3–5 zadataka u kojima se provjerava usvojenost sadržaja obrađenih između dva kviza, bilo da su uvježbavani na nastavi, bilo da su obuhvaćeni zadaćama i prezentacijama). Potrebno je predvidjeti i dodatne bodove za unapređenje i povećanje ocjene (dodatni kviz, zadaća, prezentacija, istraživački projekt i dr.).

Oblici aktivnosti mogu biti: predavanje, rasprava s aktivnim sudjelovanjem, grupni rad, rad na terenu, istraživački projekt i dr., što treba istaknuti kako bi se studenti mogli pripremiti. Može se razgovarati sa studentima koje oblike rada preferiraju među onima koji su im ponuđeni. Naročito je važno precizirati kada su aktivnosti na terenu, u bolnici, u nekoj organizaciji ili institutu i sl.

Pravila ponašanja podrazumijevaju isticanje neophodnih uvjeta za sigurno održavanje nastave (ako se koristi laser, struja visokog napona itd.), kao i obavezu pridržavanja uputa za rad s instrumentima, u određenim prostorijama i sl. Obavezno je istaknuti način pravdanja izostanaka i neizvršenja propisanih postupaka u slučaju bolesti ili drugih, posebno opravdanih izbjivanja s nastave. Može se navesti i pravilo o isključenju mobitela na nastavi i za vrijeme ispita, konzumiranju hrane, dopuštenju korištenja vode ili drugog pića u odgovarajućim bocama ili posudama za vrijeme nastave, dopuštenom vremenu za ulazak nakon početka sata i dr. Pritom je potrebno napomenuti i odgovarajuće sankcije predviđene za slučaj nepoštovanja utvrđenih pravila.

Obavještavanje o rezultatima radnih i ispitnih zadataka pitanje je koje je potrebno naglasiti u silabusu. Jedan od načina izvještavanja ove vrste jeste korištenje uobičajene oglasne ploče. U skladu s proklamiranom javnosti ispitivanja te ocjenjivanja, objavljivanje rezultata ispita, testova, kontrolnih i drugih oblika vrednovanja znanja putem ocjene treba osigurati određenu javnost, ali nužno je da sadrži i poštovanje principa privatnosti. Ocjena je vlasništvo pojedinca i može biti oglašena uz broj indeksa, bez upisivanja i eksponiranja imena onoga na koga se odnosi. Rezultati ispita mogu se poslati e-mailom ili usmeno objaviti studentima u vremenu određenom za konsultacije. Na ovaj način mogu se izbjeći neugodne situacije kada studenti zbog neprolazne ocjene, minimalnog broja bodova i sl. osjećaju neugodu, gube volju za predmet, a ponekad i za cjelokupan studij.

Posebne informacije odnose se na poziv studentima da u vrijeme konsultacija dođu razgovarati o posebnim potrebama koje će pomoći da se modificiraju aktivnosti kako bi svi studenti mogli ravnopravno participirati (npr. ako student ima određene probleme vida, sluha, govora i sl.). U vezi s posebnim informacijama treba istaknuti i vrijeme predviđeno za osiguranje povratne veze (*feedback*), koje će pomoći nastavniku / asistentu da sazna da li su njegove metode i oblici rada, odnosno način podučavanja, odgovarajući u odnosu na postavljene ciljeve. Poželjno je navesti i informacije o tome koliko bi vremena u optimalnom slučaju studenti trebali posvetiti pripremanju zadaća (npr. 2 sata za prvu zadaću), ispita (npr. 1 sat dnevno, 6 sati sedmično i sl.), prezentacija itd. Raspored i kalendar nekih događaja koji su u vezi sa sadržajima predmeta mogu također biti dostavljeni studentima, poput obavještenja o održavanju nekog naučnog ili stručnog skupa, predavanja, teatarske predstave, izložbe ili drugih aktivnosti koje se u bitnome tiču sadržaja izučavanog predmeta. Kao način ohrabriranja studenata koji se ne poznaju, na prvom satu dio vremena može se iskoristiti i za razmjenu ličnih podataka, brojeva telefona ili e-mail adresa među

studentima ili unutar užih grupa studenata (2 – 5), a sve zbog mogućeg kontakta, zajedničkog učenja, osiguranja informacija u slučaju odsustvovanja s nastave i sl. Na taj način pomaže se studentima da se međusobno upoznaju i da uspješno komuniciraju.

Kao posebna informacija mogu poslužiti i primjeri ispitnih zadataka koji će studentima biti od koristi da jasnije shvate šta se od njih očekuje na završetku semestra.

Na istom satu može se najaviti da za slijedeći susret studenti trebaju pripremiti informacije o sebi kako bi i nastavnik / asistent upoznao studenta. Isto tako, već pri prvom susretu može se pripremiti karton u koji će studenti upisati relevantne podatke o sebi. Takav karton trebao bi sadržavati i prigodan tekst objašnjenja namjere prikupljanja informacija ove vrste te rubrike za njihovo upisivanje. Karton za prikupljanje informacija koje su bitne za rad i komunikaciju sa studentima može izgledati na sljedeći način:

Odsjek za fiziku Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu

Predmet: *Fizika atmosfere*

Školska godina: 2005/2006., zimski semestar

STUDENSKI KARTON

Molim Vas da odgovorite na postavljena pitanja kako biste mi pomogli da Vas bolje upoznam!

Ime i prezime	
E-mail adresa	
Broj kontakt-telefona	
Da li želite da Vaše kolege znaju Vašu e-mail adresu i broj kontakt-telefona?	
Koju ste srednju školu završili i koje godine?	
Navedite mjesto i općinu prebivališta!	
Koje oblike prezentacije preferirate?	a) usmenu prezentaciju b) multimedijalnu prezentaciju c) izradu postera d) drugo
Da li ste položili <i>Matematiku I</i> (važno za praćenje ovog predmeta)?	Da Ne
Navedite imena 2–5 kolega/ica s kojima želite raditi u grupi!	
Imate li iskustva u istraživanju? Ako da, navedite šta ste istraživali!	
Da li želite da rezultate ocjenjivanja dobijate e-mailom?	
Ima li nešto posebno što trebam znati o Vama?	
Šta želite znati o meni?	

Prikupljeni podaci o studentima pomoći će nastavniku / asistentu da kreira oblike rada i zadatke, da komunicira sa studentima, osigura povratnu informaciju (*feedback*) i na taj način sazna šta treba usavršiti ili promijeniti u svom radu.

Na kraju, treba još jednom istaknuti značaj silabusa za svaki predmet / kurs, jer je takvo što sredstvo koje će studentima omogućiti da na početku nastave u zimskom ili ljetnom semestru dobiju sve relevantne informacije te da na toj osnovi prilagode svoje ponašanje, želje i potrebe dogovorenim i uspostavljenim elementima silabusa. Dobijanje silabusa sa svim osnovnim informacijama o kursu / predmetu studentima će pomoći da nastavu recipiraju sa zadovoljstvom, ulažući u nastavni proces ono najbolje što mogu kako bi postigli što veći trajni kvantum znanja i odgovarajuće ocjene. Nastavnik / asistent dužan je da se pridržava svih navedenih elemenata, pravila i termina, kao i načina ocjenjivanja koje je ugradio u silabus, obrazlažući svaki postignuti bod / ocjenu, čime će se stvoriti pozitivno ozračje među studentima i nastavnicima / asistentima.

Literatura i ostali izvori

Cross, P. K. (1993), *On College Teaching*, Journal of Engineering Education, 82 (I), 9-14.

Gross Davis, B. (1993), *Tools for Teaching*, Jossey-Bass, San Francisco.

Hativa, N. (2000), *Teaching for Effective Learning in Higher Education*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London.

Syllabus Development Guide, dostupno na: <http://syllabus.unc.edu>.

PRIMJER SILABUSA IZ FIZIKE³⁵

Silabus (syllabus) predmeta	
Predmet / kurs: F-3. 45	FIZIKA ATMOSFERE
Vrsta studija:	Dodiplomski studij
Predmet:	Fizika atmosfere – izborni predmet
Godina studija / semestar:	Treća ili četvrta / V ili VII
Sedmični fond sati / ECTS-poeni:	2 P + 2 V / 5 ECTS-poena
Ukupni broj sati predavanja:	26
Ukupni broj sati vježbi:	21 (AU 14, LAB 3, PROG 4)
Ukupni broj sati za prezentacije studenata:	4
Predmetni nastavnik:	Zvanje, ime i prezime
Mjesto održavanja nastave:	Predavanja: 419/IV Vježbe: 104/I
Vrijeme održavanja nastave:	Predavanja: PON, 11:00–12.30 Vježbe: SRI, 16:00–18:00

Asistent:	Mr. Zalkida Hadžibegović (Grupa I, II, V)
Kabinet:	PMF-F, 308/III
Konsultacije:	UTO, 14:00–15:00 ČET, 15:00–16:00
Broj telefona:	(033) 279 996
E-mail:	hzalkida@pmf.unsa.ba

Udžbenik: Za ovaj kurs nema određenog udžbenika, profesor i asistent pripremit će odgovarajući materijal.	
Dopunska literatura:	
1. Craig F. Bohren & Bruce A. Albrecht: <i>Atmospheric Thermodynamics</i> , Oxford University Press, 1998.	
2. James Holton: <i>An Introduction to Dynamics Meteorology</i> , Academic Press, 4th Edition, March 26, 2004.	
Opis kursa:	

---

³⁵ Pripremila i prezentirala dr. Zalkida Hadžibegović, voditelj i predavač na radionici *Uspješna uloga asistenta u univerzitetskoj nastavi* u okviru projekta *American Councilsa* / Dr. Zalkida Hadžibegović, JFDP Alumna, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, april 2005. godine.

Cilj kursa jeste prikazati mnoge aspekte fizike u atmosferi, čime bi student dobio mogućnost razumijevanja osnovne podjele atmosfere, strukture i dinamike u atmosferi. U okviru kursa bit će diskutirani posebni problemi fizike okoline, kao što su balans energije, koncentracija i osiromašenje ozona u atmosferi i problemi globalnog zatopljanja.

Plan predavanja / vježbi

Oktobar – novembar 2005.

Termodinamika atmosfere

Sedmica / tjedan	Naziv nastavne jedinice ili aktivnosti
I.	Kompozicija i struktura atmosfere. Plinski zakoni. (AU)
II.	Termodinamika atmosfere. (AU)
III.	Kviz 1. Zadaća I (predati do 16:00 sati). Termodinamički dijagrami. (AU)
IV.	Termodinamičke jednačine u graničnom sloju atmosfere. (LAB)
V.	Kviz 2. Zadaća II (predati do 17:00 sati). Termodinamika oblaka. (AU, grupni rad)

Novembar – decembar 2005.

Dinamika atmosfere

- VI. **Prvi parcijalni ispit.**
- VII. Gravitacija i hidrostatika. Vertikalne sile i stabilnost. (LAB)
- VIII. Zadaća III (predati do 16:00 sati). Linearna teorija perturbacija. (AU)
- IX. Kviz 3. Jednačina kontinuiteta. Navier-Stokes jednačina. (AU)
Viskoznost i turbulencija. Reynolds broj. (PROG)

Decembar – januar 2005.

Zračenje u atmosferi

- X. **Drugi parcijalni ispit.**
- XI. Zadaća IV (predati do 17:00 sati).
- XII. Apsolutno crno tijelo. Zakoni zračenja. Prijenos energije: uvod. (AU)
- XIII. Apsorpcija i raspršenje Sunčeva zračenja. IC zračenje u atmosferi. (LAB)
- XIV. Raspršenje svjetlosti pomoću čestica u atmosferi. (PROG)
- XV. Prezentacije.

Završni ispit: 28. januara / siječnja 2005.

Ocjenjivanje:

Ocjenjivanje tokom ovog kursa bit će bazirano na rješavanju niza domaćih zadataka (pet problema zadanih svake dvije-tri sedmice), kvizova (kontrolnih zadataka), dva parcijalna ispita, prezentacije (programa, postera, eseja, istraživanja) i završnog ispita, i to na sljedeći način:

Prisustvo i aktivnost	5%
Zadaće	15%
Kvizovi	10%
Test I	15%
Test II	15%
Prezentacija	10%
Završni ispit	30%

Uvjeti za slušanje ovog kursa:

Položeni ispiti iz predmeta *Matematika I*, *Matematika II* i *Opća fizika* te poznavanje nekog računarskog programa (*C++*, *Fortran*, *MATLAB*, *Mathematica* itd.).

Sadržaj vježbi:

Rješavanje problema analitički, grafički i programiranjem. Poželjno je da studenti predlože teme za prezentaciju.

Prijedlozi mogućih tema za prezentacije, programe, istraživanja:

1. Klimatske promjene na Zemlji
2. Montrealski protokol
3. Aerosol i zračenje
4. Ozon u atmosferi
5. Globalno zagrijavanje
6. Rast koncentracije CO₂ u atmosferi, uzroci i posljedice
7. Solarna energija
8. Koncentracija CO₂ u ledenom dobu
9. Energija vjetra
10. Kontrola kvaliteta zraka u BiH

Pravila ponašanja:

a) Neakademsko ponašanje donosi **negativne** bodove u zbiru ukupno osvojenih, i to na sljedeći način:

1. Prepisivanje zadataka: 10%
2. Prepisivanje na testu: 25%
3. Prepisivanje na završnom ispitu: 50%

- b) Zakašnjenje zadaće donosi **negativne** bodove u zbiru ukupno osvojenih, i to na sljedeći način:
1. Jedan dan: 20%
  2. Dva dana: 30%
  3. Tri dana: 50%
- c) Stjecanje dodatnih poena za povećanje ocjene:
1. Dodatni kvizovi
  2. Dodatne zadaće
  3. Izrada projekta
- d) Jest i piti nije dozvoljeno na predavanjima / vježbama, kao ni pristupati nastavi sa zakašnjenjem dužim od 5 minuta.

Obavještavanje o ocjenama:

Rezultati ispita, testova i domaćih zadaća bit će dostupni na oglasnoj ploči br. 2 (glavna zgrada, prizemlje, lijevo krilo, desni hodnik), a identifikacija se zasniva na broju indeksa.

Studenti koji to žele informacije o ocjenama mogu dobiti i e-mailom.

Povrat zadaća, programa i drugih oblika ocjenjivanja obavljat će se u učionici / laboratoriji naznačenoj u silabusu.

Napomena o skraćenicama:

AU – auditorne vježbe, LAB – laboratorijsko-terenske vježbe, PROG – programiranje.

**PRIMJER SILABUSA IZ
KNJIŽEVNOZNANSTVENIH DISCIPLINA³⁶**

Univerzitet u Sarajevu
Filozofski fakultet u Sarajevu
Odsjek za književnosti naroda BiH

Nastavni predmet:

Uvod u književne teorije nakon strukturalizma

Jedinstvena oznaka nastavnog predmeta:

KnBiHT04Obl./Fac.

Godina studija / semestar:

III godina / VI semestar

Sedmični broj nastavnih sati i ECTS-vrijednost:

P = 1, S = 0, V = 1, U = 2, ECTS = 2

Predmetni nastavnik / saradnik:

Prof. dr. Enes Duraković / ass. Sanjin O. Kodrić

Vrijeme i mjesto održavanja nastave (P i V):

Petak, 14.00–16.00 sati; sala br. 153/II

Konsultacije sa studentima/icama:

Srijeda i četvrtak, 15.00–16.00 sati; kabinet br. 188/II

Tel.: +387 33 253 178; mob.: +387 61 268 703

E-mail: sanjin.kodric@ff.unsa.ba

Opis nastavnog predmeta:

Nastavni predmet *Uvod u književne teorije nakon strukturalizma* obavezni je predmet za studente/ice šestog semestra studija *Književnosti*

---

³⁶ Pripremio Sanjin O. Kodrić, asistent, Filozofski fakultet u Sarajevu. Primjer silabusa iz književnoznanstvenih disciplina prezentiran za potrebe interaktivnog rada na radionici *Uspješna uloga asistenta u univerzitetskoj nastavi* u okviru projekta *American Councilsa* / Dr. Zalkida Hadžibegović, JFDP Alumna, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, april 2005. godine.

naroda BiH i bosanski, hrvatski, srpski jezik/neki drugi studijski program i/ili izborni kolegij za studente/ice nekog drugog studija.

Cilj predmeta jeste upoznati studente/ice s osnovnim postavkama i značajkama književnih teorija i teorijskih usmjerenja nakon strukturalizma (između ostalih: *poststrukturalizam, dekonstrukcija, Reader-Response Criticism, novi historicizam, kulturalni materijalizam, postkolonijalna teorija i kritika, feministički i rodni studiji, teorija manjinskih diskurza, kulturalni studiji*), kao i s mogućnostima njihova kritičkog te šireg, inter- i metateorijskog razumijevanja. Pritom, posebna pažnja bit će posvećena pitanjima njihova aplikativnog iskorištavanja, naročito u oblasti proučavanja književnosti naroda BiH.

Uvjeti za pohađanja nastave te polaganje završnog ispita iz ovog predmeta jesu uspješno položeni ispiti iz nastavnih predmeta *Uvod u teoriju književnosti, Teorija i poetika književnih žanrova* i *Uvod u književne teorije do strukturalizma* ili – u slučaju fakultativnog izbora odnosnog predmeta – iz potonjem nizu odgovarajuće skupine književnoteorijskih predmeta.

Literatura:

Obaveznu literaturu predviđenu za uspješno savladavanje nastavnih sadržaja iz predmeta *Uvod u književne teorije nakon strukturalizma* čine slijedeće bibliografske jedinice:

1. Beker, Miroslav (1999). *Suvremene književne teorije*. Zagreb: Matica hrvatska.
2. Culler, Jonathan (2001). *Književna teorija: Vrlo kratak uvod* (prev. Filip i Marijana Hameršak). Zagreb: AGM.
3. Eagleton, Terry (1987). *Književna teorija* (prev. Mia Pervan-Plavec). Zagreb: SNL.
4. Lešić, Zdenko (2003). *Nova čitanja: Poststrukturalistička čitanka*. Sarajevo: Buybook.

Studentima/icama se preporučuje (mada nije obavezna) i slijedeća *opća literatura*:

1. Arac, Jonathan & Johnson, Barbara [eds.] (1991). *Consequences of Theory*. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press.
2. Biti, Vladimir (2000). *Pojmovnik suvremene književne i kulturne teorije*. Zagreb: Matica hrvatska.
3. Cuddon, J. A. (1999). *The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. London: Penguin.
4. Lodge, David & Wood, Nigel [eds.] (2000). *Modern Criticism and Theory: A Reader*. Harlow: Longman.

5. Sexl, Martin [Hrsg.] (2004). *Einführung in die Literaturtheorie*. Wien: Facultas Verlags- und Buchhandels.

Uz svaku nastavnu jedinicu / temu studentima/icama će biti ponuđena i *posebna literatura*. Unutar ovih bibliografskih jedinica obavezne su samo one koje su relevantne za slobodno izabrano pitanje prilikom usmenog dijela završnog ispita.

Izvođenje nastavnih sadržaja (P i V):

Predavački nastavni sadržaji iz predmeta *Uvod u književne teorije nakon strukturalizma* bit će izvođeni tokom 15 radnih sedmica, i to prema slijedećem redoslijedu nastavnih jedinica: 1. *Teorija književnosti, književna teorija, teorija / Teorija, inter- i metateorijski zapleti*, 2. *Poststrukturalizam i dekonstrukcija: osnovne teorijske postavke*, 3. *Poststrukturalizam i dekonstrukcija: upotrebne vrijednosti*, 4. *Reader-Response Criticism: osnovne teorijske postavke*, 5. *Reader-Response Criticism: upotrebne vrijednosti*, 6. *Novi historicizam i kulturalni materijalizam: osnovne teorijske postavke*, 7. *Novi historicizam i kulturalni materijalizam: upotrebne vrijednosti*, 8. *Postkolonijalna teorija i kritika: osnovne teorijske postavke*, 9. *Postkolonijalna teorija i kritika: upotrebne vrijednosti*, 10. *Feministički i rodni studiji: osnovne teorijske postavke*, 11. *Feministički i rodni studiji: upotrebne vrijednosti*, 12. *Teorija manjinskih diskurza: osnovne teorijske postavke*, 13. *Teorija manjinskih diskurza: upotrebne vrijednosti*, 14. *Kulturalni studiji: osnovne teorijske postavke*, 15. *Kulturalni studiji: upotrebne vrijednosti*.

Vježbovni nastavni sadržaji iz predmeta *Uvod u književne teorije nakon strukturalizma* biti će izvođeni tokom 15 radnih sedmica, i to prema slijedećem redoslijedu nastavnih jedinica: 1. *Pristupni test*, 2. *Skupna analiza pristupnog testa*, 3. *Poststrukturalizam i dekonstrukcija: čitanje književnog teksta*, 4. *Poststrukturalizam i dekonstrukcija: studentska prezentacija*, 5. *Reader-Response Criticism: čitanje književnog teksta*, 6. *Reader-Response Criticism: studentska prezentacija*, 7. *Novi historicizam i kulturalni materijalizam: čitanje književnog teksta*, 8. *Novi historicizam i kulturalni materijalizam: studentska prezentacija*, 9. *Prvi ispitni test*, 10. *Postkolonijalna teorija i kritika: čitanje književnog teksta*, 11. *Postkolonijalna teorija i kritika: studentska prezentacija*, 12. *Feministički i rodni studiji i teorija manjinskih diskurza: čitanje književnog teksta*, 13. *Feministički i rodni studiji i teorija manjinskih diskurza: studentska prezentacija*, 14. *Kulturalni studiji: čitanje književnog teksta i studentska prezentacija*, 15. *Drugi ispitni test*.

Poželjno je da studenti/ice samostalno predlože predmet / temu studentske prezentacije.

Završni ispit:

Završni ispit polaže se pismeno i usmeno. Pismeni dio ispita predstavlja pismeni rad o jednoj od najmanje tri zadate teme iz odnosnog nastavnog gradiva. Usmeni dio ispita sastoji se od usmenog izlaganja studenta/ice o slobodno izabranoj temi iz odnosnog nastavnog gradiva.

Pismeni dio završnog ispita održat će se dana _____ godine.

Usmeni dio završnog ispita održat će se dana _____ godine.

Ocjenjivanje:

Konačna ocjena rezultat je ocjena sveukupnog rada studenta/ice za vrijeme izvođenja nastave te ocjene koju je student/ica postigao/la prilikom završnog ispita. Pritom, udio ovih pojedinačnih ocjena u konačnoj ocjeni jeste, po pravilu, slijedeći:

Prisustvo i aktivno učešće u nastavnom radu – 5 %,

Čitanje književnog teksta – 10 %,

Studentska prezentacija – 10 %,

Prvi ispitni test – 15 %,

Drugi ispitni test – 15 %,

Pismeni dio završnog ispita – 25 %,

Usmeni dio završnog ispita – 20 %.

Negativnim udjelom u konačnoj ocjeni sankcionirat će se neopravdano neblagovremeno izvršavanje svih studentskih obaveza.

Svaki pokušaj plagiranja te prevare, kao i svaki drugi sličan neakademski čin, bit će sankcionirani poništenjem spornog studentskog rada u cijelosti.

PRIMJER SILABUSA IZ EKONOMSKE GRUPE PREDMETA³⁷

Marketing (Silabus nastavnog predmeta)

1. Opis i ciljevi predmeta

“Marketing je toliko sveobuhvatan da se ne može smatrati zasebnom funkcijom. Radi se o sveukupnom poslovanju posmatranom kroz prizmu njegova krajnjeg rezultata, tj. sa stanovišta kupca.” Ovo su riječi poznatog Petera Druckera koje na najbolji način opisuju suštinu marketinga. Današnji marketing više je nego dio biznisa – on je biznis. I to je ono što čini sadržaj predmeta Marketing na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu: ovo je predmet o biznisu.

Predmet Marketing pruža sveobuhvatan i sistematičan uvod u koncepte, elemente, funkcije i aktivnosti marketinga. Odmah na početku, marketing se predstavlja kao način vođenja biznisa i kao priča o kompaniji “koju vodi tržište”. Posebna pažnja poklanja se utjecaju tržišta i okruženja na odlučivanje u marketingu, zatim se određuje suština proizvoda, cijene, marketinškog kanala i marketinške komunikacijske strategije te se razmatra kompanijski sistem planiranja i kontroliranja njenih marketinških napora. Konačno, naš predmet tretira i neka specifična područja primjene marketinga kao što su međunarodni marketing, marketing usluga i marketing u neprofitnim organizacijama.

Specifični ciljevi predmeta *Marketing* su sljedeći: 1) upoznati studente s ulogom i funkcijama marketinga u kompaniji, 2) ukazati na značaj utvrđivanja marketinških mogućnosti za kompaniju kroz shvatanje utjecaja okruženja, razumijevanje ponašanja potrošača, analiziranje veličine tržišta i tržišnog učešća kompanije, 3) upoznati studente sa strateškim odlukama o segmentiranju, izboru ciljnih segmenata i pozicioniranju, 4) upoznati studente s elementima marketinškog miksa – proizvodom, cijenom, distribucijom i promocijom, te ojačati njihovu sposobnost da razumiju i sami razmatraju određene situacije u kojima se donose marketinške odluke i, konačno, 5) kroz korištenje i studiju slučajeva iz

---

³⁷ Pripremio Emir Agić, asistent, Ekonomski fakultet u Sarajevu (predmetni nastavnik doc. dr. Nenad Brkić). Primjer silabusa iz ekonomske grupe predmeta prezentiran za potrebe interaktivnog rada na radionici *Uspješna uloga asistenta u univerzitetskoj nastavi* u okviru projekta *American Councilsa / Dr. Zalkida Hadžibegović, JFDP Alumna*, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, april 2005. godine.

prakse pružiti im mogućnost (i pismenu i usmenu) da razviju, prezentiraju, diskutiraju i brane svoje mišljenje i prijedloge o marketinškim aktivnostima, kao i da ispituju i na kritički način diskutiraju o prijedlozima njihovih kolega.

Nastava na predmetu *Marketing* koristi izbalansiranu kombinaciju diskusije o primjerima iz prakse i tradicionalnih predavanja. Predavanja, kao i diskusije, uključuju najvažnije marketinške koncepte i, kad god je to moguće, podržani su izvještajima iz istraživanja marketinške prakse kompanija u Bosni i Hercegovini koje mi provodimo.

2. Sadržaj predmeta

Sadržaj predmeta *Marketing* obuhvata šest osnovnih tematskih oblasti, s većim brojem pojedinačnih tema, koje na cjelovit i sistematičan način tretiraju najvažnija pitanja iz marketinga. To su sljedeće tematske oblasti: Uloga marketinga u tržišnoj ekonomiji, Istraživanje tržišnih mogućnosti, Selekcija i izbor ciljnog tržišta, Elementi marketinškog miksa, Upravljanje marketingom i Posebna područja marketinga. Sadržaj po svojoj strukturi slijedi faze procesa planiranja marketinga, fokusirajući se na ključne marketinške koncepte i aplikacije. U sadržaju predmeta *Marketing* podjednak naglasak daje se na sve elemente marketinga, a sam sadržaj, kao i način izvođenja nastave, koncipiran je po ugledu na vodeće svjetske škole iz marketinga.

2.1. Nastavne teme i raspored predavanja

Datum	Naziv teme
07. oktobar 2004.	Tržišna ekonomija kao dominirajući sistem u savremenom svijetu.
14. oktobar 2004.	Sušтина marketinga kao specifičnog pristupa poslovanju; Uloga marketinga u preduzeću.
21. oktobar 2004.	Marketing okruženje.
28. oktobar 2004.	Informacije za marketing odluke.
04. novembar 2004.	Tržište potrošača: ponašanje potrošača i proces odlučivanja u kupovini; Tržište organizacija: ponašanje organizacija kao kupaca.
11. novembar 2004.	Mjerenje i predviđanje potražnje; Segmentiranje tržišta, izbor ciljnog tržišta i pozicioniranje.
18. novembar 2004.	Test I
25. novembar 2004.	Proizvod kao element marketinga.
02. decembar 2004.	Cijena kao element marketinga.

09. decembar 2004.	Distribucija kao element marketinga.
16. decembar 2004.	Promocija kao element marketinga; Direktni marketing.
23. decembar 2004.	Konkurentne prednosti u strategijama marketinga.
30. decembar 2004.	Planiranje marketinga; Organiziranje marketinga; Kontrola marketinga.
06. januar 2005.	Međunarodni marketing; Marketing usluga; Uloga marketinga u neprofitnim organizacijama.
13. januar 2005.	Test II

2. 2. Obavezna literatura za pripremanje i polaganje ispita

Osnovi marketinga (redaktor: Boris Tihi), Ekonomski fakultet u Sarajevu, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, ²1999.

Nenad Brkić i Vesna Babić-Hodović, *Zbirka pitanja iz marketinga: Priručnik za pripremanje pismenog ispita*, Ekonomski fakultet u Sarajevu, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, ²2002.

Nenad Brkić i Emir Agić, *Vodič za studente iz marketinga*, Ekonomski fakultet u Sarajevu, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2003.

3. Ocjenjivanje i polaganje ispita

Ispit se polaže na dva načina: pismenim ili usmenim putem.

I Pismeni ispiti:

- Dva parcijalna ispita tokom semestra
- Integralni ispiti u redovnim ispitnim rokovima (8 termina)

II Usmeni ispiti:

- Usmeni ispiti u redovnim ispitnim rokovima, i to samo za studente koji ne izlaze na pismeni ispit (8 termina)

III Studentske aktivnosti za povećanje ocjene:

- Samostalna obrada teme i prezentacija na času
- Učešće u studentskim istraživačkim projektima
- Aktivno učešće u zajedničkim diskusijama

3.1. Način ocjenjivanja i polaganja pismenog ispita

- Tokom semestra studenti rade dva parcijalna testa koji obuhvataju gradivo iz knjige, i to: prvi test obuhvata prvih devet poglavlja iz knjige, a drugi test drugih dvanaest poglavlja iz knjige. (Knjiga ima ukupno 21 poglavlje. Podjela knjige po poglavljima za svaki test može biti promijenjena u toku nastave, te otud treba pratiti informacije o testovima.)
- Svaki parcijalni test ima po 30 pitanja i po 50 bodova.

- Za prolaz na parcijalnom testu potrebno je osvojiti najmanje 55% bodova (27,5 bodova).
- Nakon položenog prvog parcijalnog testa, ne daje se ocjena, već samo bodovi.
- Da bi se priznao položen ispit putem parcijalnih testova, oba testa moraju biti položena. To znači da na svakom od testova student mora osvojiti najmanje 55% bodova (27,5 bodova). Princip je “sve ili ništa”. Ako student ne položi prvi parcijalni test, nema pravo izlaziti na drugi parcijalni test. Ako drugi test nije položen, ni prvi se ne uzima u obzir.
- Nema popravnih parcijalnih testova.
- Konačna ocjena položenog ispita utvrđuje se zbrajanjem bodova osvojenih na dva položena parcijalna testa. Raspon bodova i ocjena su slijedeći:

od 55 do 64 bodova	– šest (6)
od 65 do 74 bodova	– sedam (7)
od 75 do 84 bodova	– osam (8)
od 85 do 94 bodova	– devet (9)
od 95 do 100 bodova	– deset (10)
- Studenti koji su položili ispit putem parcijalnih testova ocjenu mogu upisati u indeks čim predaju prijavu za polaganje ispita Studentskoj službi u nekom od redovnih ispitnih rokova. Kada će to biti, ovisi o studentu i ne postoji nikakav rok za upisivanje ocjene u indeks. Do tada, nastavnik i asistent imat će rezultate ispita u svojoj internoj evidenciji i ocjena neće biti upisivana na poleđini indeksa.
- Na parcijalne testove mogu izaći svi studenti koji su upisali drugu godinu studija, bez obzira da li su položili ispite koje su prenijeli iz prethodne godine.
- Ispit se može polagati pismeno i u redovnim ispitnim rokovima, putem integralnog testa. Na redovne ispitne rokove, za razliku od parcijalnih, mogu izaći samo oni studenti čija je prijava putem Studentske službe došla do nastavnika i asistenta. Drugim riječima, na redovni ispitni rok mogu izaći samo studenti koji su “stekli uvjet”, tj. koji su položili sve ispite iz prethodne godine studija. Studenti bez prijave, dakle, ne mogu pristupiti ispitu.
- Integralni test ima ukupno 30 pitanja i ukupno 100 bodova. Za prolaz na integralnom testu potrebno je osvojiti najmanje 55% bodova, odnosno 55 bodova. Konačna ocjena na integralnom testu utvrđuje se na isti način kao i na parcijalnim testovima.

- Datum objavljivanja rezultata integralnog testa i datum upisivanja ocjena bit će dogovoreni na početku svakog pismenog ispita. Nastavnik i asistent nastojat će maksimalno skratiti vrijeme potrebno za ispravljanje testova i dobivanje rezultata, kao i za upis ocjena.
- Rezultati testova bit će objavljivani u dogovoreno vrijeme na oglasnim tablama u holu Fakulteta. Također, rezultati se mogu dobiti i individualno preko e-maila, a nakon njihove javne objave.
- I parcijalni testovi i integralni test sastoje se od tri vrste pitanja. To su: 1) Otvorena pitanja, gdje je potrebno upisati odgovor na predviđene prazne linije; 2) Pitanja s višestrukim odgovorima, gdje student bira tačan odgovor zaokružujući jedan od ponuđenih odgovora; uvijek se zaokružuje jedan tačan odgovor osim onda kada je u pitanju drugačije naglašeno; 3) Pitanja “tačno ili netačno”, gdje student bira jednu od dvije mogućnosti kao svoj odgovor na pitanje.
- I parcijalni testovi i integralni test sadrže 15 otvorenih pitanja, 10 pitanja s višestrukim odgovorima i 5 pitanja “tačno-netačno”.
- Pitanja su različito bodovana, tako da najviše bodova nose otvorena pitanja, zatim pitanja s višestrukim odgovorima, a najmanje bodova donose pitanja “tačno-netačno”.

Vrsta pitanja	Broj bodova po vrsti pitanja	
	Parcijalni testovi	Integralni test
Otvorena pitanja	2 boda	4 boda
Pitanja s višestrukim odgovorima	1,5 boda	3 boda
Pitanja “tačno-netačno”	1 bod	2 boda

- Na početku svakog testa studentima će biti dostavljen “Podsjetnik za studente”, koji sadrži ove informacije: a) ukupan broj pitanja, b) ukupan broj bodova, c) minimalni broj bodova potreban za prolaz te d) načina bodovanja pitanja.
- Prilikom ocjenjivanja testova ne daju se negativni bodovi.
- Studenti koji u toku semestra budu redovno posjećivali nastavu bit će u prilici osvojiti dodatnih 10 bodova. Studenti mogu osvojiti i manje od ovog broja bodova, tj. 5 bodova, s tim da je 10 bodova maksimum. Radi se o nagradi za studentsku aktivnost na predavanjima, a posebno na vježbama. Ovi bodovi dodaju se

na kraju, i to na broj bodova stečen prethodno položenim parcijalnim testovima ili položenim integralnim testom. Dakle, oni se uzimaju u računanje samo ako je student prethodno osvojio 55% bodova potrebnih za prolaz na testu. To znači da dodatni bodovi služe za povećanje pozitivne ocjene te da se ne mogu koristiti za “pretvaranje” negativne ocjene u pozitivnu. Bodovi važe jednu školsku godinu i ne mogu se prenositi u narednu. Lista studenata koji su osvojili dodatne bodove javna je i pridodaje se listi rezultata s održanog ispita. Pod studentskim aktivnostima smatraju se, prije svega, prezentacije, učešće u diskusijama na času i rad na studentskim projektima.

3. 2. Način ocjenjivanja i polaganja usmenog ispita

- Studenti mogu izaći na usmeni ispit na svakom redovnom ispitnom roku, ali samo ako nisu izašli na pismeni ispit na tom istom ispitnom roku. Dakle, na svakom redovnom ispitnom roku student može birati pismeni ili usmeni način polaganja ispita. Usmeni ispit obavlja se na “tradicionalan” način, tj. postavljanjem usmenih pitanja i davanjem usmenih odgovora na postavljena pitanja. Obično se studentu postavljaju tri pitanja. Pitanja mogu biti i tematska i tzv. blic-pitanja. Mogu se ticati gradiva iz knjige, što je najčešće, ali mogu i nekog konkretnog slučaja iz poslovne prakse. Nema posebne liste mogućih pitanja, već se pitanja postavljaju direktno i obično slične naslovima i podnaslovima u knjizi. Ocjenu da li je student uspješno odgovorio na postavljena pitanja i u kojoj mjeri donosi nastavnik prilikom samog ispita. U principu, student će položiti ispit ako pozitivno odgovori na najmanje dva od tri postavljena pitanja. Visina ocjene ovisit će o kvalitetu odgovora.

4. Ispitni termini u školskoj 2004/2005. godini:*

24. januar	14. februar	04. april	25. april	27. juni	11. juli	01. septembar	26. septembar
15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00

---

* Naknadne izmjene su moguće.

5. Seminarski radovi

Teme i izrada seminarskih radova utvrđuju se u dogovoru s asistentom.

Teme i izrada **završnih seminarskih radova** utvrđuju se u dogovoru s nastavnikom. Svaki semestar objavljuje se inovirana lista mogućih tema za završne seminarske radove. Teme navedene na listi nisu konačne ili jedino moguće teme. Prijedlozi tema od strane studenata veoma su dobrodošli. Lista, kao i upute za izradu završnih seminarskih radova, mogu se dobiti putem e-maila.

6. Povezanost s drugim predmetima

Preporučeni redoslijed polaganja ispita prije *Marketinga*:

- Ekonomika preduzeća
- Menadžment

7. Kako dobiti najviše od studija “Marketinga”

- Prisustvujte uvodnom predavanju i vježbama na početku nastave.
- Pažljivo slušajte i pratite prezentaciju plana rada na uvodnom predavanju i vježbama.
- Postavite pitanja o svim nejasnim ili nedovoljno objašnjenim problemima, kao i pitanja ličnog interesa.
- Osigurajte sebi sve materijale koji se dijele na uvodnom predavanju i vježbama.
- Nabavite odmah na početku nastave svu potrebnu literaturu.
- Dolazite redovno na predavanja i vježbe.
- Osigurajte sebi sve materijale koji se dijele tokom nastave.
- Učite iz knjiga, a ne iz skripti.
- Ne učite napamet i bez razumijevanja. Prilikom učenja, najprije pročitajte lekciju u cjelini i podvucite važnije definicije i pojmove. Pri prvom čitanju i podvlačenju nemojte ići previše u detalje, nego obratite pažnju na naslove i podnaslove. Zamislite da su to pitanja i pokušajte dati odgovore na njih. Pri drugom čitanju udubite se u ono o čemu se govori i pokušajte to razumjeti i sebi razjasniti.
- Pripremajte samostalno i unaprijed lekcije i kejsove za časove vježbi, onako kako je predviđeno Studentskim planom rada.
- Redovno čitajte i ponavljajte pređeno nastavno gradivo kod kuće.

- Planirajte svoje aktivnosti radi izlaska na parcijalne ispite i iskoristite prednosti koju parcijalni ispiti pružaju. To je najlakši način da položite ispit.
- Budite aktivni na časovima i zaradite dodatne bodove za ocjenu više.
- Radite redovno domaće zadaće.
- Učestvujte u zajedničkim studentskim projektima.
- Budite samoinicijativni i predložite aktivnosti na času.
- Pronađite kejsove koje biste željeli analizirati, predložite vlastite ideje za radionice koje smatrate da su Vam potrebne ili interesantne.
- Iskoristite termine za konsultacije, kontaktirajte nastavnika i asistenta, zakažite dodatne termine za vanredne vježbe ili konsultacije.
- Kažite nam šta nije bilo dobro.
- Uputite nam prijedloge i sugestije kako da radimo bolje.

8. “Marketing” na internetu

Predmet *Marketing* u potpunosti je dostupan na internetu, preko web-adrese: www.efsa.unsa.ba/nastava/.

Za pristup stranicama predmeta *Marketing* potrebno je na spomenutoj adresi najprije pronaći i kliknuti na link *Dodiplomski studij*, a zatim na link *013 Marketing*. Nakon toga, potrebno je u rubriku *Enrolment key* upisati šifru koju ćete dobiti od nastavnika i asistenta.

Pored programa nastavnog predmeta, na našim web-stranicama mogu se naći još mnoge korisne informacije i sadržaji, kao što su rezultati s ispita, materijali za nastavu, obavještenja za studente, pitanja i odgovori, vijesti iz svijeta marketinga, korisni linkovi itd.

Stranice predmeta *Marketing* u potpunosti su interaktivne i omogućavaju direktnu komunikaciju između studenata i nastavnika.

PRIMJER SILABUSA IZ VETERINE³⁸

**Predmet / kurs: I 273
Unutrašnje bolesti kopitara, mesojeda i svinja s propedeutikom
(Syllabus)**

Dodiplomski studij – obavezni predmet

Godina studija / semestar:
Treća i četvrta / VI i VII semestar

Sedmični fond sati / ECTS-poeni:
3 P + 10 V + 4 AMB. SLUŽBA

Ukupni broj sati predavanja:
42 (24 AU, 10 PREZENTACIJA, 8 TERENSKA NASTAVA)

Ukupan broj sati vježbi:
140 (70 AU, 70 PROPEDEUTIČKI RAD SA ŽIVOTINJAMA)

Ukupan broj sati ambulantne službe:
56 (Praktičan rad s pacijentima)

Ukupan broj sati za studentske prezentacije:
0

Predmetni nastavnik:
Prof. dr. Ramiz Čutuk

Mjesto održavanja nastave:
Predavanja: 210/II
Vježbe: Sala II (Interna klinika)

Vrijeme održavanja nastave:

---

³⁸ Pripremio Edin Adilović, asistent, Veterinarski fakultet u Sarajevu. Primjer silabusa iz veterine prezentiran za potrebe interaktivnog rada na radionici *Uspješna uloga asistenta u univerzitetskoj nastavi* u okviru projekta *American Councilsa* / Dr. Zalkida Hadžibegović, JFDP Alumna, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, april 2005. godine.

Predavanja: UTO i SRI, 09:00–10:30 h

Vježbe: PON, 11:00–13:30 h (Grupa 1)

UTO, 13:00–15:30 h (Grupa 2)

SRI, 10:30–13:00 h (Grupa 3)

ČET, 11:00–13:30 h (Grupa 4)

Vrijeme održavanja ambulantne nastave:

PET, 11:00–13:00 h (Grupa 1)

PET, 13:00–15:00 h (Grupa 2)

(Grupe 3 i 4 ambulantnu nastavu pohađat će u istim terminima, i to na način smjenjivanja s Grupama 1 i 2 svake druge sedmice.)

Asistent:

Edin Adilović (Grupe 1, 2, 3 i 4)

Kabinet:

Interna klinika, soba br. 4 (prizemlje)

Konsultacije:

PON, 13:30–15:00 h

ČET, 13:30–15:00 h

Kontakt-telefoni:

033/655-922, lok. 216

061/186-661

E-mail: edinadilovic@vfs.unsa.ba

Udžbenici:

1. Bajrović, T. i Divanović, K.-A.: *Infektivne bolesti pasa i mačaka*, Sarajevo, 1995.
  2. Cvetković, A. i dr.: *Klinička dijagnostika unutrašnjih bolesti domaćih životinja*, Beograd, 1989.
  3. Ćutuk, R.: *Klinička dijagnostika unutrašnjih bolesti preživara i kunića*, Fojnica, 2001.
  4. Lapčević, E.: *Bolesti pasa i mačaka*, Beograd, 1982.
  5. Lapčević, E.: *Bolesti konja*, Beograd, 1990.
-

Opis predmeta / kursa:

Predmet se bavi izučavanjem unutrašnjih bolesti kopitara, mesojeda i svinja, primjenom svih do sada poznatih dijagnostičkih metoda, počevši od najjednostavnijih propedeutičkih, pa sve do visoko sofisticiranih, a sve u cilju što bržeg i efikasnijeg postavljanja tačne dijagnoze te pružanja adekvatne terapije, što bi rezultiralo izlječenjem oboljelih životinja.

Plan predavanja / vježbi

Februar – mart 2005., I – V sedmica

Klinička dijagnostika, uvod i metode pretrage

- I Fiksacija i obuzdavanje životinja, prilazak životinji, simptomi, sindrom, prognoza, dijagnoza, opće metode kliničke pretrage (AU)
- II Plan kliničkog ispitivanja i Trias (AU i PRAX)
- III Zadaća (predati do 15:00 h)
- IV Limfni čvorovi, koža i potkožje, sluznice (grupni rad)
- V Test

April 2005., VI – IX sedmica

Prijegled digestivnog aparata

- VI Odlazak u *Museum anatomicum*, ponavljanje položaja pojedinih organa (AU i grupni rad)
- VII Prijegled usne šupljine, ždrijela, jednjaka i abdomena; zadaća (predati u VIII sedmici, petak, do 15:00 h) (PRAX)
- VIII Prijegled gastera, velikog kolona, cekuma, malog kolona, ileuma, jejunuma, duodenuma, rektalna exploracija i prijegled excremenata u fecesu
- IX Test

Maj – juni 2005., X – XV sedmica

Prijegled respiratornog i kardiovaskularnog aparata

- X Prijegled gornjih respiratornih puteva: nosna šupljina, hoane, sinusi, zračne kese (AU)
- XI Položaj, granice i metode pretrage laringsa i traheje, položaj, perkusija, auskultacija srca i pluća, EKG srca, srčani tonovi i srčani šumovi; zadaća (predati do kraja XII sedmice, do 15:00 h) (AU)
- XII Prijegled perifernih arterija i vena, hematologija i biohemija krvi, osnovni i sporedni šumovi disanja (AU, LAB, PRAX)
- XIII Kviz
- XIV Priprema za parcijalni ispit / test na kraju semestra, radionica o ovoj temi, pitanja, razgovor sa studentima (PRAX, AU, grupni rad)
- XV Parcijalni test (sredinom juna 2005.)

Ocjenjivanje

Ocjenjivanje za ovaj predmet bit će bazirano na realizaciji većeg broja testova, kvizova, zadaća, dva parcijalna ispita i vođenju precizne evidencije o učešću svakog studenta pojedinačno u izvođenju praktične nastave, sve to na sljedeći način:

Prisustvo i aktivnost	5%
Zadaće	10%
Kviz	10%
Test I	10%
Test II	15%
Test III (I parcijalni ispit)	20%
Završni ispit	30%

Uvjet za prisustvo na ovom kursu, kao i za polaganje završnog ispita, jeste položen ispit iz predmeta *Farmakologija i farmakoterapija*. Studentima je također ostavljen slobodan prostor za eventualni izbor teme za prezentacije, izradu seminarskih radova, eseja i kratkih istraživačkih projekata, čija bi realizacija dodatno utjecala na konačnu ocjenu iz ovoga predmeta. Napominjemo da izabrane teme ne moraju biti u strogim predmetnim okvirima, tj. moguća je realizacija zadataka u saradnji s drugim katedrama – zavodima.

Pravila ponašanja

- a) Neakademsko ponašanje donosi negativne poene u ukupnom zbiru osvojenih:

1. Prepisivanje zadaća: -10%
  2. Prepisivanje na testu: -15%
  3. Prepisivanje na parcijalnom testu: -25%
  4. Prepisivanje na završnom ispitu: -50%
- b) Zakašnjenje u predaji zadaća donosi negativne poene u ukupnom zbiru osvojenih (izuzev u slučaju bolesti i smrtnog slučaja u porodici):
1. Jedan dan: -20%
  2. Dva dana: -30%
  3. Tri i više dana: -50%
- c) Mogućnosti za stjecanje dodatnih poena u cilju povećanja konačne ocjene:
1. Dodatni testovi
  2. Dodatne zadaće
  3. Prezentacije
  4. Seminarski radovi
  5. Istraživački projekti
  6. Dodatni kvizovi
- d) Zabranjeno je tokom predavanja i vježbi koristiti mobilne telefone, jesti, piti i žvakati žvakaću gumu. Strogo je zabranjen ulazak na predavanja i vježbe nakon ulaska predavača (profesora ili asistenta).